

# Honnyi Levelek

## Tudósítások, és Egyebek.

N r o. 11.

*Magyar Ország*

Ungvár, Febr. 20-dikán 1813. —

Nálunk mostan Fels. Urunk' születése napja kétszeresen tartatott. Ugyan is a' napján, e' hónap' 12-dikén, melly péntek nap esett, minden Szentegyházakban misék és könyörgések tartatják, de minden különös pompa nélkül. Hanem utánna következett vasárnap, úgymint e' hónap 14-dik napján Tek. Vásárhelyi *Papp József Praefectus* Úrnak vezérlése alatt ide gyülekezett bányászok, Erdő és egyéb Tiszt Urak, nem különben az itt kvártélyozó Ferdinánd Huszár Regementyének vitézei a' tiszt urakkal együtt, hasonlóképpen a' Gymnasiumbéli ifjúság az Előjárókkal együtt reggeli 9 órakor egész parádéban a' Deák szertartású templomba eljövén, Felséges Urunk' Boldog állapotjáért újlag buzgónn ajtatoskodtak. A' ceremóniás misét Fő Tisztelendő *Betsky Ferentz* Kanonok és *Esperest* Úrmoszár ágyúknak durrogásai közt módotta. Ennek vége lévén, Téged Isten ditsérünk énekelteit, és Felséges Urunkért való imántságok mondattak el. Ezt, a' Bányászok kedviért Német predikátió követte, mellyet Tiszt. *Bánovics János* Gymnasiumbéli Exhortátor Úr az időhöz alkalmaztatva mondott, a' ki is a' beszédnek végén Fels. Urunk' boldogságáért egy rövid német imádságot mondott el. Hasouló Isteni szolgálá-

tot tartott ő Felségéért Fő Tisztelendő *Krutsay Mihály* Kanonok, Ur a' Püspökség templomában; úgy szintén azon egy órában az Orosz, Görög, és Reformata Plébánia Ekklesiákban Lithurgiák és könyörgések tartattak.

A' kemény tél December' elejétől fogva e' hónap 10-dikéig állandóul tartott, hanem azon naptól fogva lágy időre fordulván, a' meleg napok annyira elolvasztották a' sok havat, hogy csak alig láttzik valami belőlle. A' jég, melly felette vastag volt az Ung vizén Ungváron alól, csak hamar minden kár nélkül el ment, hanem a' hegyekről jövő Ungváron felül a' malom gátnál tegnap éjjel megszorulván, annyira kiszorította a' vizet, hogy városunknak alacsonyabb részét elborította volt, de 24 óráig sem tartott, mert hideg éjjel jövéen, az olvadást öszsze szorította.

Ezen a' télen sokat írtak hazánkból, kivált annak Gallitziához közelebb fekvő részeiről, a' farkasok' megsokasodásáról, 's azok által okozott veszedelmekről. Most ismét néhány e'féle történeteket olvasunk a' Magyar Országi újság levelekben. Zemplén vármegyéhez tartozó és Gallitziával éppen határos Mikova, Dritsna, Staskotz; és Roskotz nevű helységekből írják, hogy Februáriusnak két elsőbb heteiben Mikovában 4 emberek haltak meg, kiket a' dühös farkasok mardostak meg. A' dühösség' jelei csak hamarjában mutatván rajtuk magokat, hasonló hamarsággal veszték el a' leg nagyobb kinok között. Midőn az utolsót küzzülők az oda való Görög Pap a' halálra elkészíteni, 's az úri va-

tsorával éltetni akarta volna, oly rettenetesen rájött a' szerentsétlenre a' dühösség, hogy a' szegény papot a' nagy ijedség miatt a' nyavaja kitörvén, a' dühödt ember' lábai eleibe bukott, és ott halt - meg.

*Dritsnába* egy más dühös farkas bémenvén, 3 embert martzongott - meg, a' kik hasonló kánok közt veszték - el.

*Staskotzban* 5 parasztot ölt - meg egy hasonló vad állat. Mikor a' negyediket martzonglotta, ennek segítségére érkezett az apja, de a' kit a' farkas meglátván, azonnal ennek ugrott, 's ezt is megölte. Senki nem mert segítségére menni, pedig eleget kiáltozott szegény.

*Roskotzban* egy paraszt a' farkas előtt meg futamodván, ez - velle együtt a' házba is befutott, a' leg előbb is a' gyermekét szoptató aszszony - nak ugrott, 's két tsetseit leharapván; férjestől 's gyermekestől megölte. Valami 24-re számlálják ezen szerentsétleneket.

Szabolts Vármegyében egy Plebánus a' filiájába menvén szánon, hogy egy haldokló embernek az utolsó kenetet feladja, visszajövelekor ezt is meglámadták a' farkasok. Ő bátor ember lévén, kapja a' puskáját — leszáll a' szánról — reájok lö a' farkasokra — elejt közülök egyet — a' lovak azonközben a' lövéstől megijedvén, futni kezdenek — ő is futni kezd a' szán után, de bé nem érheti — őtet elienben bé érik a' tsordával utánna futó farkasok, és széllyel szaggatják.

#### *Erdély Ország.*

Kolosvárról Febr. 12-dikén 1815.

Kegyes Fejedelmünknek születése napja ismét

egy alkalmatosságot nyújtott, mellyben Felséges személye eránt buzgó figyelmetességünket kinyilatkoztathattuk. Tegnap estve városunk megvilágosított; 's különösen ragyogtak Gr. *Bánffy György* Gubernátor Úr ó Excellentiájának, és a' város Házának épületei. Ma a' Kir. Gubernium', a' Fő Méltóságok', a' Papság', és a' Kir. Lyeum' Ifjúságinak könyörgései között pompás mise tartatott, és a' szokott *Te Deum laudamus* elénekeltezt. Az ajtatosságot még inkább nevelte az itt fekvő János Cs. Kir. Hertzeg' Regementje' Osztályának lövöldözése, és a' mozsarak' durrogása. Estve Gubernátor ó Excellentiájánál a' Fő rend' és katonaság' számára fényes multság és tántz volt.

Az időnk változása elfelejteti véliünk a' szörnyű hidegeket, mellyeket December és Januárius hónapjában szenvedénk. A' hidegmérő, melly többnyire 15, 16, 18 grádusokat mutatott (Reaumur szerént), már a' fagy pontou fellyül megállapodott. Tsak a' köd és esső, mellyek magokat váltogatják, tesznek félénké, ne talán az úgy nevezett skarlát betegség helyett; melly nem keveset vitt a' más életre, más nyavalya lépjemeg az idő melegségébe bizakodó ifjú embereket.

Azt a' szép nyereséget sem halgathatja-e városunk, mellyet érez, minekutánna Magyar Országról ide küldetett T. P. *Mialits György* Úr, a' kegyes Iskolák' Rendjéa lévő Pap, és most a' K. Académia templomában az Isten Igéjének magyar Hirdetője, az ó hathatóságbeszédjei által több ízben megmutatta, hogy egy illy hivatalban lévő férjfiú, ha az ékessen szóllásnak mesterségét igazán egybe kaptsolja a' közhaszonnak keresé-

sével, kimondhatatlanul előmozdithatja polgár-  
társainak mind ideig, mind örökké való boldog-  
ságokat. — Valóban várva várja a' Publicum,  
hogy bőlti predikáziók' alkalmatosságával rész-  
súlhessen azon bőltis oktatásokban, mellyeket a'  
fena tisztelt atya eddig is olly válogatott tárgyak-  
ban, olly különös móddal, és az ékesen szóllás  
mesterségének leg kényesebb munkájával elkészít-  
tett. Remélnjünk, hogy azon nagy Méltóságok  
közzül, kik sergegessen járúlnak érdemes beszé-  
dire, lesznek a' köz jónap előmozdítására töre-  
kedő Medaenások, Is a' tisztelt Atyát arra fog-  
ják bírni, hogy predikázióit, mellyeket most is  
írásban oly annyira kapdoznak, közre botsássa.

### H í r a d á s

*Az Engel Keresztély János Magyar Ország  
Históriájának új és honnyi kiadásáról, mely-  
ben a' könyvnek első része, megbővítve és megjob-  
bítva jelenik meg.*

Szorgalmatosságom' jól megérdemelt gyü-  
möltésének egy részint való feláldozásával adom-  
ki már most ezen munkámat egészen és tökéle-  
tesen egy honnyi nyomtató műhelyben. Ez a'  
munka, a' melly egészségemnek gyeheségére néz-  
ve az én utolsó hagyományom fog a' tudományos  
közönséghez és hazámhoz lenni, sok esztendő-  
től fogva való szorgalmatos vizsgálódásnak, és  
erős igasságszeretnek a' resultatuma. Az al-  
kalmatosság, az első résznek hozzáadásokkal  
és jobbításokkal való tökéltesebbítettésére, hasz-  
náltatott, oly módon, mint arra három eszten-  
dőkig tartó későbbi tanulás, minden meg nem  
állapodó, hanem tovább tovább lépni törekedő  
Historicusnak útát módot szolgáltat.

A' két következő kötetek, mellyek a' Mo-  
hátsi verekedésig (1526) terjednek, már készre  
vagnak a' nyomtatás alá; a' negyedik kötet, a'  
melly Magyarországnak az Austriai *Dynastia*  
(Ház) alatt való históriát foglalja magában,  
munkában van, és, a' mennyiben rajtam fog ál-  
lani, ez is kijöhet az 1813-dik esztendőbeli Hus-  
véti vásárig.

Így tehát már most, ez az első része után  
megjobbítva, megbővítve, 's a' nyomtatásbéli  
hibáktól önnön szemeim előtt tökéletesen meg-  
tisztítottva kijövő Magyar Históriajának kiadása,  
ajánltathatik a' tisztelt Publicumnak.

Béts Julius 28-dikán, 1812.

*Ecngel Kerestély János.*

Minthogy ennek a', valamint eredetére úgy  
Nemzeti Constitutziójának ily sok századok alatt  
való meg-tartatására nézve nevezetes ország  
Históriájának szerzője egyéb eddig való munkái  
által, mint *Historicus*, magának már szép bírt  
nevet szerzett és esmeretes, erre nézve mi ezen  
munka betsének további vizsgálódásába nem bo-  
tásátkozunk, annyival is inkább, minthogy az első  
résznek nagy számmal való elkelése különben  
is bizonyítja, hogy a' Publicum a' felelő jó ítélettel  
légyen, 's csak azt jelentjük a' Publicumnak, hogy  
ez a' munka 4 Kötetben nagy 8-tzad rétből, szép  
nyomtató papírosan, deák betűkkel, 's gondos  
vigyázással nyomtattatva, a' mi nyomtató mű-  
helyünkben jön ki, 's az 1813-dik esztendőben  
Husvétig készen lesz.

A' két első kötetek már készen vannak, a'  
3-dik és 4-dik kötetek is Husvétra lesznek készen.

Az egész munkának árra 25 forint V. czé-

dulában, a' melly áron minden könyves boltokban találtatik.

*A' Camésina Könyvesháza, Bétsben a' Hohenmark nevű piatzon, nro. 582.*

### TUDÓSÍTÁS.

A' két Magyarhaza' minden nagyobb *Iskoláihoz, a' Tudósokhoz, Tanúlt és Tudományszerető Emberekhez*, de mindenek felett a' két Haza' *allyan Oszlopihoz*, a' kiknek a' Gyökeres Tudományoknak Anyai nyelven való előmozdítása szíveken fekszik.

A' *Magyar Mathesis II-dik Darabja* is szerentséssen elkészülvén, széjjel küldöztem azt.

*Debretzenbe, T. T. Math, Prof. Sárváry Pál Úrhoz.*

*Pestre, Kiss István Könyvkötő és Könyváros Úrhoz.*

*R. Komáromba, a' Gymnasiumba*

*Sopronba, T. Rector és Prof. Raits Péter Úrhoz.*

*Bétsben Doll Antal Könyváros Úrhoz.*

mind azoknak számokra, a' kiknek ezen munkával kötelességem szerént tartoztam; mind pedig azoknak szükségekre, a' kik azt magoknak megszerezni kívánják. — A' két Darabnak az árra 10 forint, váltóztédelában.

Nemzeti kötelességemnek tettem, hogy a' Mathesisnek még hátra maradt Részeit is mind, a' szerént, a' mint melyik Rész természete szerént elébb szükséges, kinyomtattassam; és a' *III-dik Darab* nyomtattatásához azonnal hozzá fogatok, mihelyt a' két első Darabból az abba vett tulajdon kész pénzemet vissza szerezhetem.

Addig nem foghatok hozzá: mert örömet, és buzgó háládatossággal vallom meg, hogy *Fő-Hertzeg Nádor Tspány* Urunknak leg hatóságosabb, 's a' leg közelebb tartott *Ország Gyűlése* buzgó *Fő Tagjainak* hathatós segédelmek nélkül, ez a' kész Darab is örök semmiségben maradt volna eltemetve, az én tulajdon vegyonbeli erőm mellett. Visgálja bár jól meg, nem tsak egy, a' könyvnyomtatás' mesterségét jól ér-tő, hanem tsak egy jó ítélettérelű Bóltis, ennek a' két darab könyvnek nyomtatómesterségbeli egybeszerkeztetését: azonnal maga á'tallóthatja, hogy egy ilyen alkotmányú, számtalan jegyek-és mesterségesen özszerakott sorokkal teljes Munkának 's Réztábláknak helyes nyomtatatása nem kerülhet kevesebbe két annyinál, mint más közönséges munka szokott kerülni.

Iparkodom Nemzetemfiai' előmenetekre; hasznos és *egészes* Munkában fáradozni, hogy használjak annyira, a' mennyire tudománybéli tsekély tehetségem győzi; — tsak találljak is-mét, *Nemzetünknek ebbéli boldogúldást is elő-segítő Pártfogókra.* — Dibdásággal nem győtröm senkinek az erszéonyét.

A' *Pallérozott Mezei Gazdság II-dik Darab-ja*, már a' 464-éik lapig nyomtatattott, a' szőlő-mivelésnek a' közepén jár, mely után már tsak az Erdőmivelés jön ebbe a' Darabba.

A' vezeték, melly szerént a' levelek tévely-gés nélkül hozzám igazódnak, a' nevemen kívül ez: *In der Josephstadt, auf der Glacis, bey Michael, Nro. 47 in 1-ten Stock.*

Bétsben, Febr. 23-dikén, 1815.

Kisszántói *Pethe Ferentz.*

P. D.